

ængstelige Naturer vil det vistnok ofte lykkes at fremkalde ganske ugrundede Skrupler i saa Henseende. Men en saadan Forhandling, der ikke vil kunne afvises af Dommeren, eftersom den harmonerer med Meningen med Edens Aflæggelse efter Forklaringen, vil være højst skadelig for den mundtlige Procedure og gøre den betydelig mere slæbende og kedsommelig, end den vil blive, naar Eden aflægges først, og Forklaringen afgives derefter. At der maa være en Adgang for Vidnet til at berigtige sin Forklaring, og at Parternes Krydsforhør af Vidnet kan give Anledning hertil, bestrides ikke. Men det kan ogsaa ske, naar Eden aflægges forud, da Berigtigelser, der gøres inden Vidneforhørets Slutning, maa være tilladelige, eftersom Eds aflæggelsen refererer sig til Forklaringen i dens Helhed. Forskellen er, at naar Eden aflægges efter Forklaringen, indbyder selve Procesloven til en saadan Forhandling, og Dommeren vil vanskelig kunne skride ind imod den, om den end synes alt for vidtløftig og lidet nyttig; aflægges Eden forud, vil derimod Dommeren have det ganske anderledes i sin Magt at afskære en i denne Retning udskejende Forhandling.

Et vigtigt Bevis for, at Edens Aflæggelse før Forklaringen bedst passer med mundtlig Procedure, er det ogsaa, at i næsten alle Lande, hvor mundtlig Rettergangsmaade finder Sted, aflægges Vidnededen førend Forklaringen — saaledes i England, Frankrig og Tyskland —; kun i Norge har man bevaret den nugældende Rets Regel med Edens Aflæggelse efter Forklaringen, men det maa herved bemærkes, at mundtlig Rettergang i borgerlige Retssager ikke endnu er indført i Norge, hvorfor der ikke kan have nogen Erfaring for, hvorledes denne Bestemmelse virker i disse Sager, hvor Appel af Bevisspørgsmaalet og deraf følgende Protokollation spiller en større Rolle end i Straffeprocessen.

Mindretallet under Nr. 113 mener, at man i Overensstemmelse med Kommissionens Forslag bør lade Edfæstelsen foregaa efter Afhørelsen, og kan i denne Henseende

indskrænke sig til at henvise til de i Kommissionens Motiver (Rigsdagstidende 1901—02 Tillæg A., Sp. 2774 og 3002—3) derom fremsatte Bemærkninger, som Mindretallet fuldt ud tiltræder. Mindretallet finder ikke, at de af det første Mindretal anførte, væsentlig retstekniske, Hensyn bør veje op imod Hensynet til, at Vidnet bør have Sikkerhed for, at det ikke ved sin Ed bekræfter andet end, hvad det efter nøje Overvejelse, hvortil netop ofte Afhørelsen vil kunne give Anledning, kan staa ved.

Et tredje Mindretal (*H. P. Pedersen*) finder Lovforslagets Bestemmelser rigtige.

Til § 296 har Flertallet stillet Ændringsforslag Nr. 115 (jfr. Nr. 116 og 118) om, at det ved Udmeldelsen af Syns- og Skønsmand bør iagttages, at det er Personer, der kunne aflægge Ed efter en gældende Edsformular; saa vidt vides, har Syns- og Skønsmands Beedigelse af deres Forretning, hvor saadan overhovedet finder Anvendelse, hidtil aldrig foranlediget nogen Vanskelighed, og da der ved Udmeldelsen af disse haves Valg mellem flere — i Mod sætning til hvad Tilfældet er med Vidner —, bør den Garanti for Forretningens Overensstemmelse med Syns- og Skønsmandenes Overbevisning, som Eden afgiver, ikke unddrages Parterne, medmindre de selv frafalde det, hvilket maaske ofte vil være Tilfældet.

Under Nr. 120 er der til § 315 stillet et ret vigtigt Ændringsforslag, idet Udvalget mener, at det i høj Grad vil svække Nyten af Parternes Afhørelse, dersom disse, som Henvisningen til § 269 medfører, skulle kunne vægre sig ved at afgive Forklaring i samme Tilfælde som Vidner, og det vil naturligvis i forstærket Grad være Tilfældet, naar Vidnets Ret til at nægte at forklare udvides noget, som af Udvalget er foreslaaet til § 269. At stille Parten lige med Vidnet passer ikke, saaledes som Lovforslaget er, allerede af den Grund, at Vidnet skal beedige sin Forklaring, hvilket Parten ikke skal. Men dernæst er Partens Stilling til Sagen en hel anden end Vidnets. Dette skal forklare i en andens Sag, som i Reglen er Vidnet uvedkommende, og derved